

POLSKI INSTYTUT SPRAW
MIĘDZYNARODOWYCH

BIURO BADAŃ I ANALIZ

BIULETYN

nr 27 (495) • 23 czerwca 2008 • © PISM

Redakcja: Sławomir Dębski (redaktor naczelny), Adam Eberhardt,
Agnieszka Kondek (sekretarz Redakcji), Łukasz Kulesa

Wyniki spotkania Rady Europejskiej

Marcin Koczor

Los traktatu lizbońskiego w kontekście negatywnego wyniku referendum w Irlandii oraz rosnące ceny energii i żywności były głównymi tematami spotkania Rady Europejskiej w dniach 19–20 czerwca w Brukseli. Szczyt nie przyniósł konkretnych rozwiązań dotyczących wyjścia z kryzysu wywołanego odrzuceniem traktatu w irlandzkim referendum, a jego dalsze losy będą przedmiotem dyskusji podczas kolejnego spotkania w październiku br. Za sukces Polski uznać należy udzielenie przez RE poparcia dla polsko-szwedzkiej inicjatywy Wschodniego Partnerstwa, której szczegóły KE przedstawi wiosną 2009 r.

Traktat lizboński (TL). Dyskusja dotycząca dalszego losu traktatu była najważniejszym punktem spotkania Rady Europejskiej¹. Na szczycie nie podjęto jednak żadnych wiążących ustaleń co do sposobu wyjścia z kryzysu związanego z odrzuceniem TL w irlandzkim referendum z 12 czerwca. Premier Irlandii Brian Cowen przedstawił wstępną analizę przyczyn odrzucenia traktatu, a RE zgodziła się dać Irlandii czas na znalezienie wyjścia z zaistniałej sytuacji. RE w konkluzjach podkreśliła, że 19 krajów UE już ratyfikowało traktat, a inne kontynuują ratyfikację. Umieszczenie takiego zapisu było możliwe przy równoczesnym dodaniu w przypisie informacji o tym, że RE odnotowuje fakt braku możliwości dokończenia procesu ratyfikacji traktatu przez Czechy do czasu wydania werdyktu trybunału konstytucyjnego tego kraju w sprawie zgodności TL z konstytucją. W innym wypadku delegacja czeska wysuwałaby sprzeciw wobec takiego sformułowania. Premier Czech Mirek Topolánek uspokajał jednak, że jego kraj nie będzie hamował przyjmowania traktatu w UE.

Przywódcy Francji i Niemiec stwierdzili, że nieprzyjęcie traktatu z Lizbony mogłoby zahamować proces rozszerzania Unii. Opinie te spotkały się z krytyką ze strony m.in. Polski. Prezydent Francji dodatkowo zasugerował, że nie jest możliwa żadna renegocjacja traktatu oraz oskarżył komisarza ds. handlu Petera Mandelsona o zmobilizowanie przeciwników ratyfikacji traktatu w Irlandii poprzez udzielenie poparcia dla koncepcji dalszej liberalizacji handlu produktami rolnymi i przemysłowymi, która przedstawiona została przez komitety negocjacyjne w ramach WTO w maju br. i służyć ma jako podstawa do osiągnięcia porozumienia w ramach rundy z Doha.

Przyszłość TL ma być diskutowana na kolejnym szczycie UE 15 października br.

Problem rosnących cen żywności i paliw. Rosnące w szybkim tempie ceny żywności i paliw odpowiadają za znaczący wzrost poziomu inflacji w UE (wg Eurostat do 3,9% w maju 2008 r. w ujęciu średniorocznym). W ostatnim czasie odbyło się także szereg protestów przedstawicieli różnych profesji (m.in. rybaków i kierowców ciężarówek) w UE przeciwko rosnącym cenom paliw.

RE w konkluzjach podkreśliła, że w związku z sytuacją na rynku żywności, wspólna polityka rolna powinna być bardziej zorientowana na potrzeby rynku. Ponadto RE uznała, że trzeba dążyć do zwiększenia innowacyjności sektorze rolnym, co mogłoby prowadzić do zwiększenia jego wydajności, bardziej efektywnego zużywania energii oraz pomóc w przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym. Za konieczne uznano zbadanie ewentualnego wpływu produkcji biopaliw na ceny żywności. RE pozytywnie ustosunkowała się także do propozycji Komisji w sprawie utworzenia funduszu ze środków

¹ Zob. A. Kreczmańska, B. Znojek, *Konsekwencje odrzucenia traktatu lizbońskiego w Irlandii*, „Biuletyn” (PISM) nr 25 (493) z 13 czerwca 2008 r.

ków budżetu UE dla wspierania rolnictwa w krajach rozwijających się. Komisja ma również monitorować kształtowanie się cen żywności.

W kwestii wysokich cen ropy i gazu RE poprosiła Francję, obejmującą przewodnictwo w Unii, aby – we współpracy z KE – przygotowała analizę poświęconą możliwości złagodzenia skutków wysokich cen paliw. Dobrze ustosunkowała się także do propozycji Komisji dotyczących wsparcia dla rybołówstwa, które poważnie odczuwa skutki wzrostu. Podczas dyskusji ujawniły się rozbieżności co do propozycji sposobów walki ze wzrostem cen ropy i gazu. Projekt francuski, dotyczący nałożenia pułapu podatku VAT na paliwo, czy też włoski pomysł nałożenia dodatkowych podatków na koncerny z tego sektora, spotkały się ze sceptycznym przyjęciem ze strony m.in. Niemiec, Wielkiej Brytanii czy Szwecji, które argumentowały, iż należy wykorzystać wysokie ceny do stopniowego przestawiania gospodarki na oszczędzanie energii i wykorzystanie źródeł alternatywnych.

Wschodni wymiar polityki sąsiedztwa. Rada Europejska ustosunkowała się pozytywnie do przedstawionej 26 maja polsko-szwedzkiej inicjatywy Wschodniego Partnerstwa² podkreślając, że ważne jest rozwijanie współpracy regionalnej w wymiarze zarówno bilateralnym – między UE a poszczególnymi krajami tego obszaru – jak i między Unią a całym regionem. W konkluzjach znalazło się stwierdzenie, że taka współpraca powinna prowadzić do stworzenia wartości dodanej dla europejskiej polityki sąsiedztwa, w tym dla synergii czarnomorskiej i północnego wymiaru UE. RE zobowiązała Komisję do uszczegółowienia przedstawionej propozycji, co powinno nastąpić wiosną 2009 r.

Inne ważne postanowienia. Wśród innych postanowień szczytu UE znalazło się wyrażenie jednoznacznej poparcia dla europejskiej perspektywy Bałkanów Zachodnich. W deklaracji dołączonej do konkluzji RE opowiedziała się za pogłębieniem relacji między UE a państwami tego regionu poprzez rozszerzenie polityk wspólnotowych na Bałkany Zachodnie oraz intensyfikację współpracy regionalnej (np. poprzez zwiększenie uczestnictwa krajów regionu w programach UE). Wskazała także na rozwój „wymiaru ludzkiego” relacji (m.in. liberalizację przepisów wizowych, zwiększanie ilości stypendiów dla młodzieży). Wspomniano także o rozwijaniu zasad dobrego rządzenia i reformach gospodarczych.

W zakresie obszaru wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości RE wskazała na konieczność przyjęcia przez Unię zintegrowanej strategii zarządzania granicami. Ponownie podkreśliła również, że UE musi jak najszybciej zakończyć pracę nad pakietem klimatyczno-energetycznym, który mógłby pomóc w zmniejszaniu negatywnych skutków wysokich cen paliw. Porozumienie w tej sprawie powinno zostać osiągnięte jeszcze w tym roku.

Wnioski. Charakter i przedmiot spotkania RE zostały w znacznym stopniu zdeterminowane przez wynik referendum w Irlandii. Jest jeszcze zbyt wcześnie, aby forsować jakiegokolwiek scenariusze dalszego rozwoju sytuacji, jednak można odnieść wrażenie, że UE oczekuje od Irlandii propozycji wyjścia z kryzysu. Opinię przywódców Francji i Niemiec w zakresie braku możliwości dalszego rozszerzenia Unii bez nowego traktatu można potraktować jako próbę dodatkowego zmobilizowania tych państw, które nie dokończyły jeszcze procesu ratyfikacji TL.

Kwestia szybko rosnących cen żywności i energii jest ważna z punktu widzenia codziennego życia obywateli UE, dlatego też znalezienie jej efektywnych rozwiązań może stanowić duży wkład w tworzenie wizerunku Unii jako instytucji sprawnej i potrafiącej przeciwdziałać problemom wyraźnie dostrzegalnym przez mieszkańców państw członkowskich. Wydaje się, że jest to najlepszy sposób na realizację koncepcji „Unii czynów”, ponieważ poprzez rozwiązywanie konkretnych problemów UE w skuteczny sposób może zwiększyć swą legitymizację.

Przyjęcie przez RE polsko-szwedzkiej inicjatywy Wschodniego Partnerstwa może być traktowane jako sukces Polski. Fakt ten powinien mobilizować zarówno Polskę, jak i inne nowe państwa członkowskie UE do bardziej aktywnego funkcjonowania w Unii. Polska powinna zabiegać o to, aby w ramach dostępnych instrumentów finansowych na wschodni wymiar UE przeznaczano więcej środków. Powinna być także przygotowana na wszystkie potencjalne scenariusze związane z przyszłością traktatu z Lizbony, unikając przy tym poparcia dla pomysłów, które z punktu widzenia prawnego lub politycznego są trudne do realizacji.

² Zob.: Red. L. Jesień, *Eastern Partnership – Strengthened ENP Cooperation with Willing Neighbours*, „PISM Strategic Files”, No. 3 June 2008, <http://www.pism.pl/pokaz/id/214>.